

TUTKIMUSOSIO

24.1.2026

Ilmapuntari 2025: Tyytyväisyys eri tahojen valtaan kotikunnassa

Kenelläkään ei ole liikaa valtaa omassa kotikunnassa

Käsitykset vallasta ja sen jakautumisesta muodostavat olennaisen osan kansalaisten yhteiskuntakuvaa. Kunnallisella tasolla ne ilmaisevat pitkälle myös käsityksiä kunnallisen demokratian toimivuudesta. Valtaa ei ole vain säädöksiin perustuva vallankäyttö, vaan myös näkymätön vaikuttaminen ja pelkkä mahdollisuus vaikuttaa. Siksi asian mittaaminen kyselyllä on pakostakin pelkistävää. On tyydyttävää kansalaisten käsityksiin, jotka perustuvat erilaisiin mielikuviin ja tietoihin aihepiiristä.

Tyytyväisyyttä kunnallispoliittisen vallan jakautumiseen kartoitettiin kysymyksellä, jossa vastaajien tuli arvioida eri vaikuttajatahoja kolmiportaisesti sen mukaan, onko niillä kotikunnassa liikaa, liian vähän tai sopivasti valtaa. Kysymys mittaa siis arvioita vallan ”kohdallaan olosta”.

Liian vallan haltijoiden lista on yleisilmeeltään hillitty. Sellaista tahoa, jolla on liikaa valtaa kotikunnassa, ei tahdo löytyä. Lähinnä yhden asian liikkeiden ja ammattiyhdistysten valtaa haluttaisiin vähentää. Yhden asian liikkeiden valtaa kotikunnassa pitää liiallisena reilu neljännes (27 %) ja ammattiyhdistysten valtaa noin viidennes (20 %).

Jonkin verran kriittisiä mainintoja kohdentuu myös tiedotusvälineisiin, elinkeinoelämään ja puolueiden kunnallisjärjestöihin. Vajaa viidennes vastaajista kokee näiden vallan kotikunnassaan liialliseksi. Vain joka kymmenes katsoo valtuustolla olevan kotikunnassaan liian paljon valtaa.

Yleisin vastaus useimpien arvioitujen tahojen kohdalla on se, että valtaa on sopivasti. Huomattava osa vastaajista ei myöskään kykene tai halua arvioida oman kotikuntansa vallankäyttöä. Kannan ottaminen etenkin yhden asian liikkeiden ja puolueiden kunnallisjärjestöjen vallan määrään on tuottanut vastaajille vaikeuksia.

Luettelo tahoista, joilla on liian vähän valtaa, ei muodostu pitkäksi. Juuri yhdellekään taholle ei haluttaisi luovuttaa lisää valtaa omassa kotikunnassa, ei edes valtuustolle. Reilu neljännes lisäksi kuitenkin maa- ja metsätalouden harjoittajien valtaa ja viidennes ammattiyhdistysten sekä elinkeinoelämän valtaa.

Aiempaa useampi arvioi maa- ja metsätalouden harjoittajien sekä ammattiyhdistysliikkeen vallan liian vähäiseksi

Näkemykset vallan jakautumisesta kotikunnassa ovat muuttuneet ainoastaan hieman vuodesta 2016, jolloin asiaa tiedusteltiin edellisen kerran. Aiempaa useampi arvioi maa- ja metsätalouden harjoittajien, ammattiyhdistysliikkeen ja elinkeinoelämän vallan liian vähäiseksi. Aiempaa tyytyväisempiä ollaan viranhaltijoiden vallan käyttöön.

Puoluekannan mukaiset erot ovat vähäisiä ja ne noudattelevat pitkälle kansalaisten keskimääräistä suhtautumista. Vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat poikkeavat muiden puolueiden tukijoista siinä, että eri tahojen vallan arvioinneissa löytyy paljon en osaa sanoa - vastauksia.

Kokoomuksen, perussuomalaisten ja keskustan kannattajista keskimäärää useampi rajoittaisi ammattiyhdistysliikkeen valtaa. Vasemmistopuolueiden ja vihreiden kannattajat rajoittaisivat puolestaan yritysten ja elinkeinoelämän valtaa. Perussuomalaisten hampaisiin joutuvat muita puolueita näkyvämmiin kotikunnan viranhaltijat ja tiedotusvälineet. Kokoomuksen,

perussuomalaisten ja keskustan kannattajat rajoittaisivat mieluusti yhden asian liikkeiden vaikutusvaltaa.

Kokonaisuutena edellä tarkastellut tyytyväisyysarviot antavat kansalaismielipiteestä hyväksyvän kuvan. Useimpien toimijoiden vallan koetaan olevan sikäli ”kohdallaan”, ettei niitä nimitä sen paremmin liiallista valtaa käyttäviksi kuin vallasta liiaksi riisutuiksikaan. Kahdestatoista arvioitavana olleesta toimijasta kahdeksaan enemmistö vastaajista ei liitä minkään suuntaista kritiikkiä.

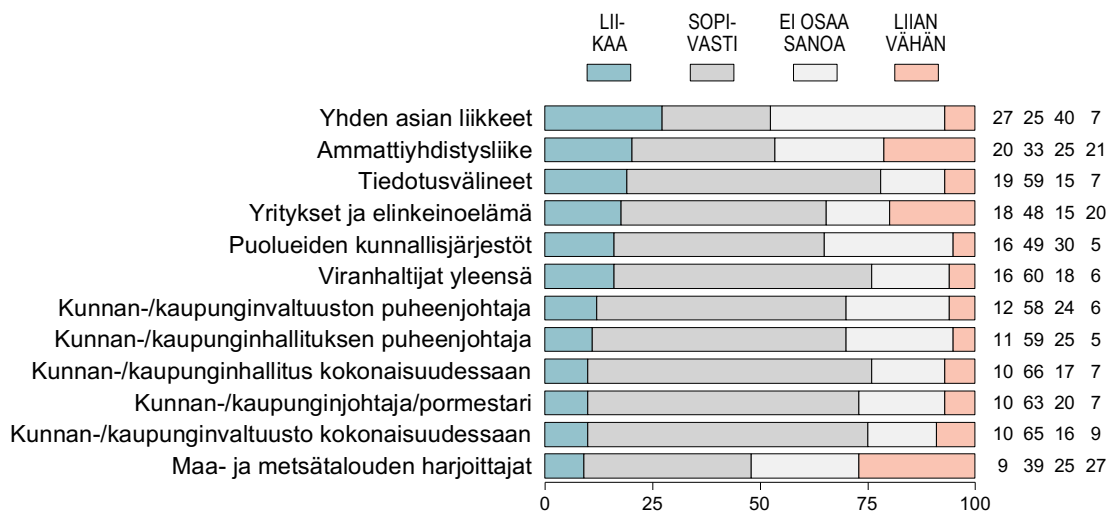
Edes se, onko kunnan palveluksessa ei synnytä merkittävää eroa väestön keskimääräisiin näkemyksiin eri tahojen valta-asemasta kotikunnassa. Kunnan palveluksessa olevien keskuudessa on kuitenkin jonkin verran keskivertoa enemmän niitä, jotka olisivat valmiita karsimaan ammattiyhdistysten valtaa.

Tutkimuksen toteutus

KAKS – Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Verian (aiemmin Kantar Public). Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 29.11.–3.12.2025. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.001. Vastaajat edustavat maamme täysi-ikäistä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Kuvio 2.

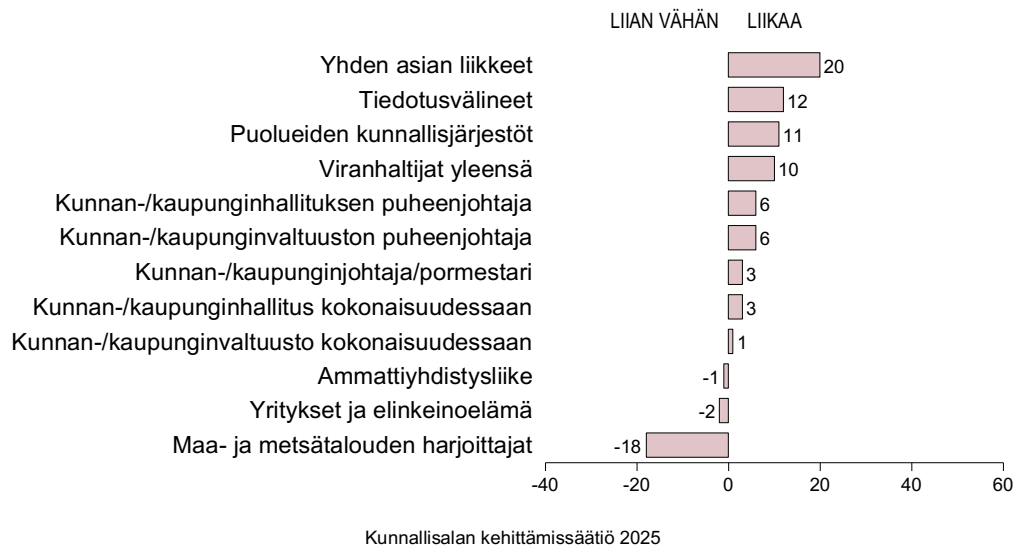
MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA OMASSA KOTIKUNNASSA (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2025

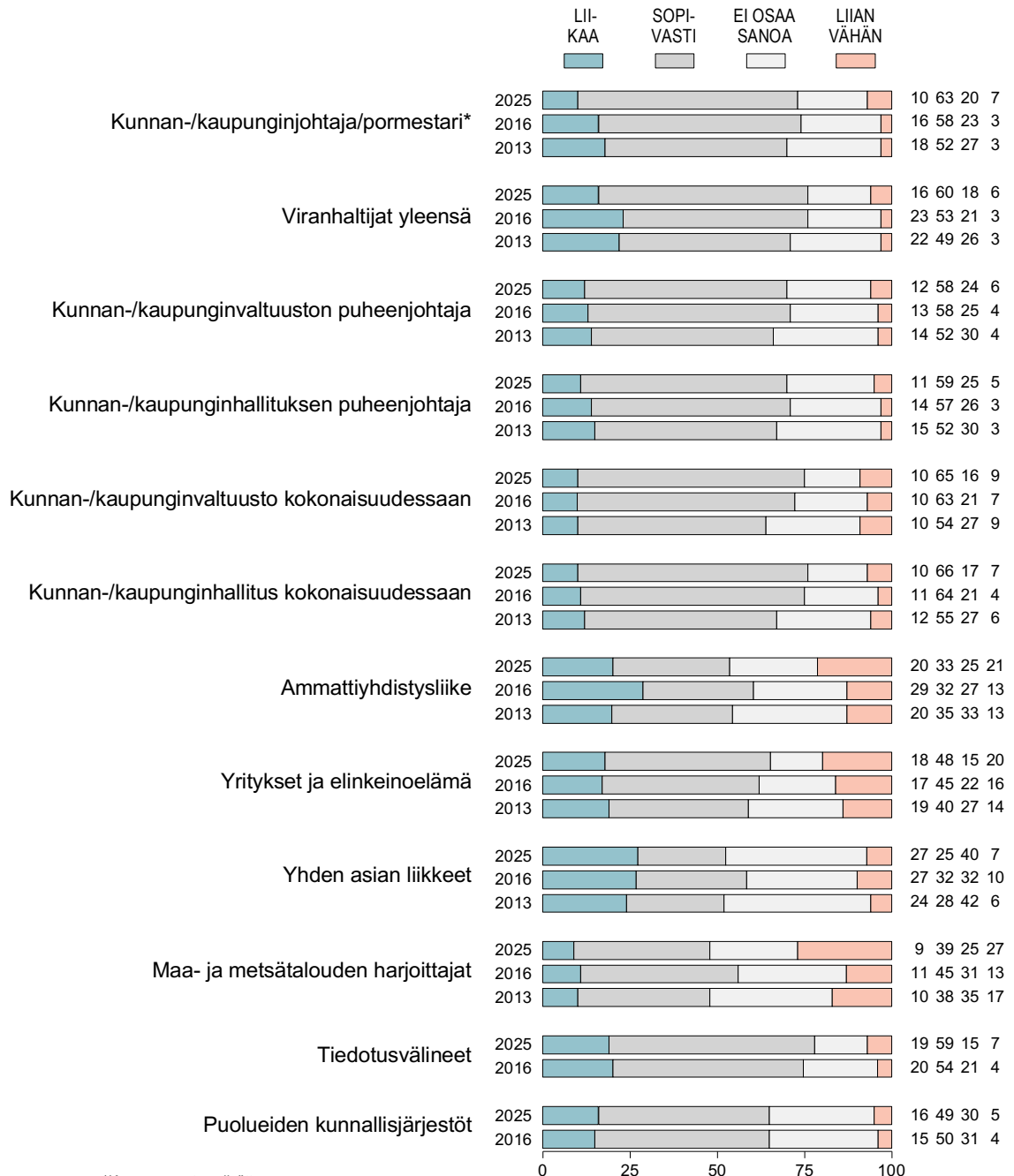
Kuvio 2n.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: ARVIOINNIT SALDOLUKUINA ('liikaa' ja 'liian vähän' -osuuksien erotukset).

Kuvio 2t.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA OMASSA KOTIKUNNASSA: ARVIOT VUOSINA 2013, 2016 JA 2025 (%).

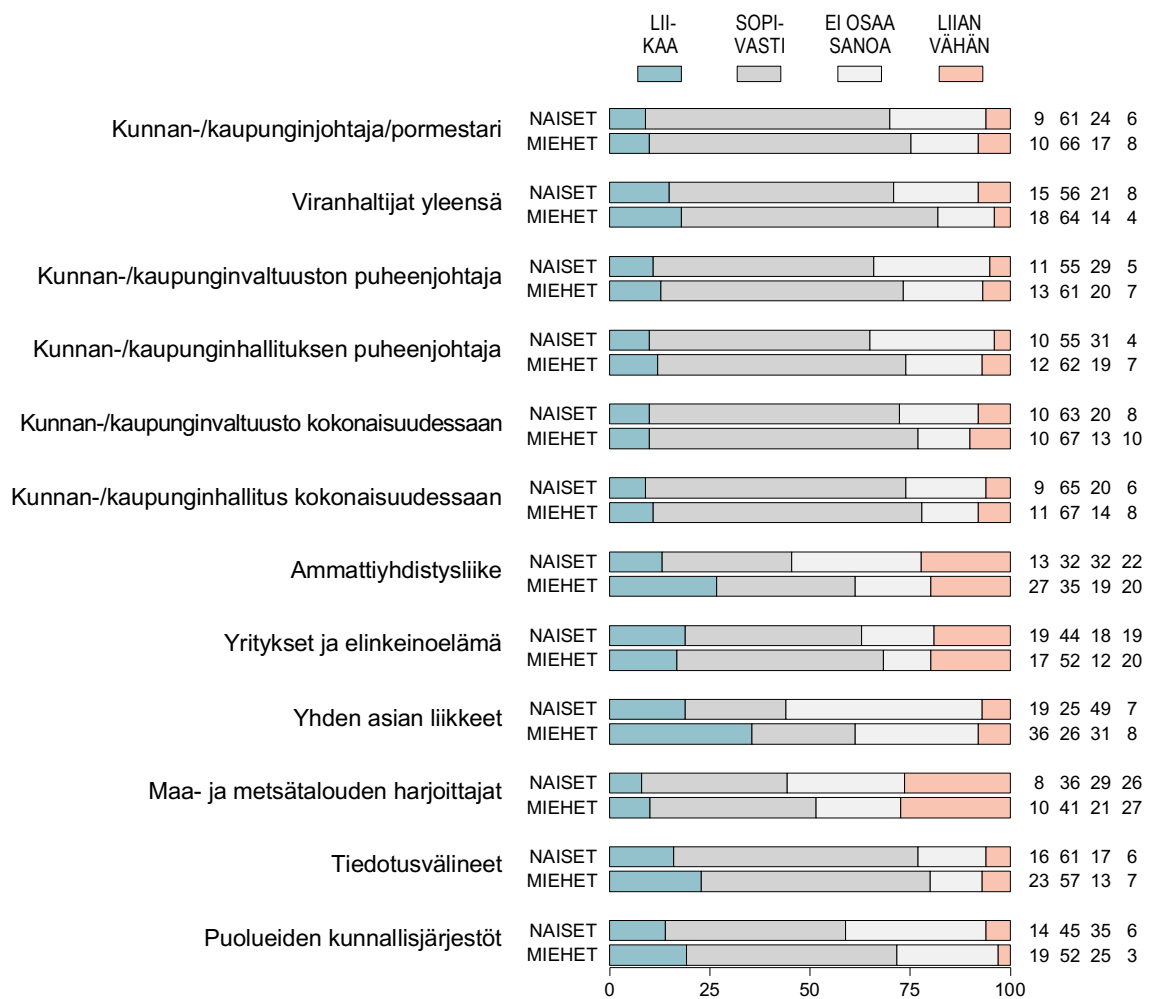

*Kysymysmuotoon lisätty
"pormestari" vuonna 2025

Kunnallisan kehittämissäätiö 2025

Kuvio 2s.

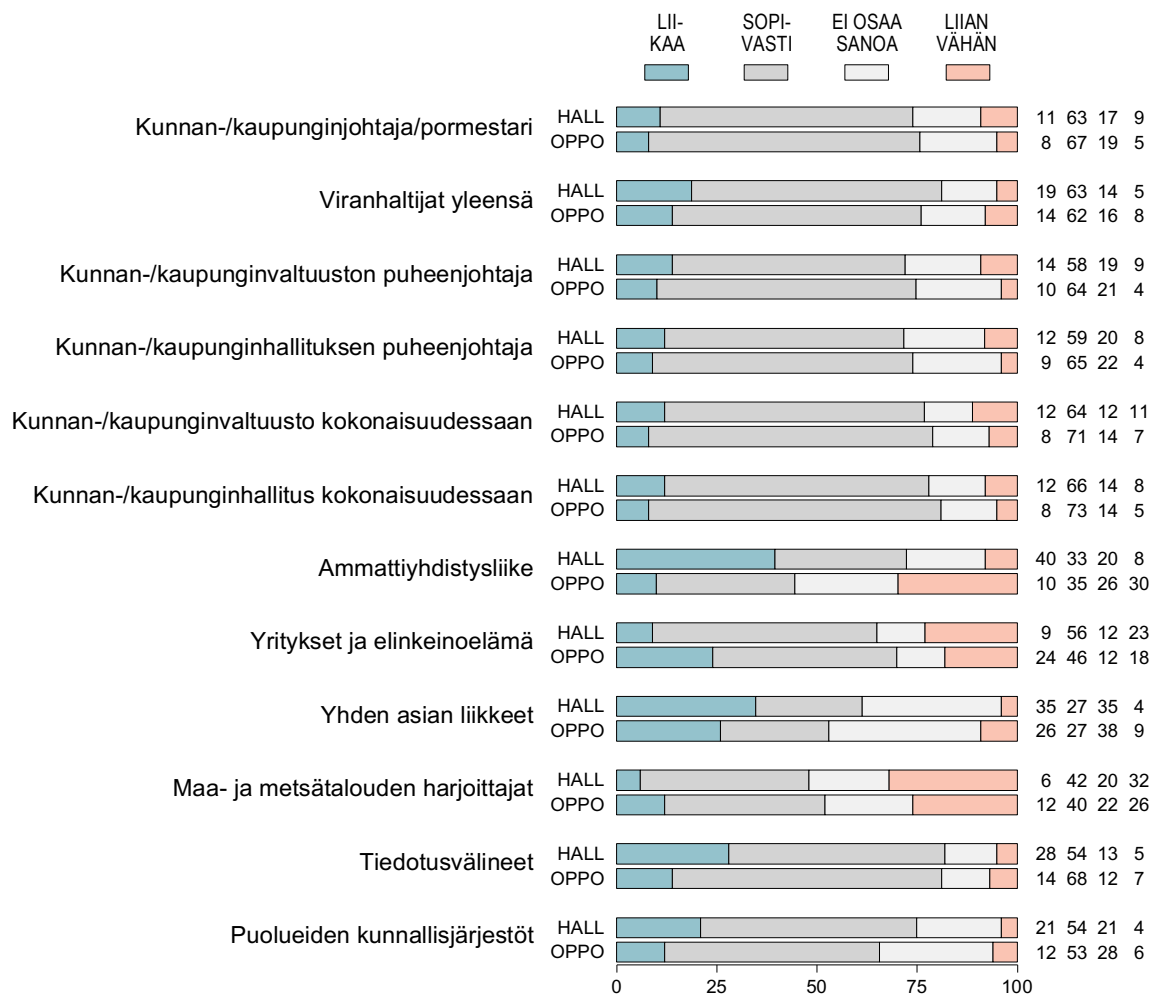
MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: NAISTEN vs. MIESTEN ARVIOT (%).

Kunnallisan kehittämissäätiö 2025

Kuvio 2h.

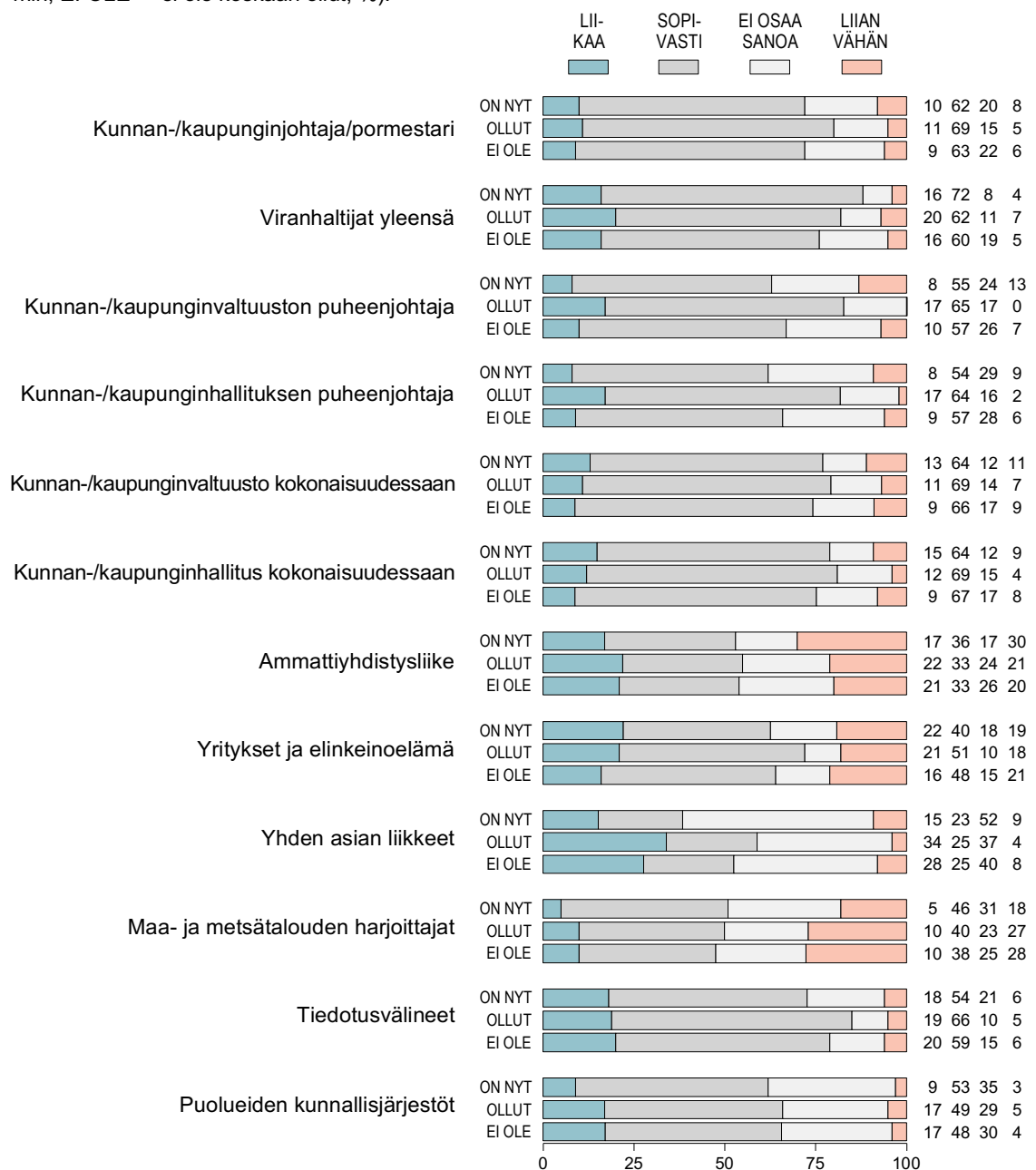
MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJIEN ARVIOT (%).

Kunnallisan kehittämissäätiö 2025

Kuvio 2k.

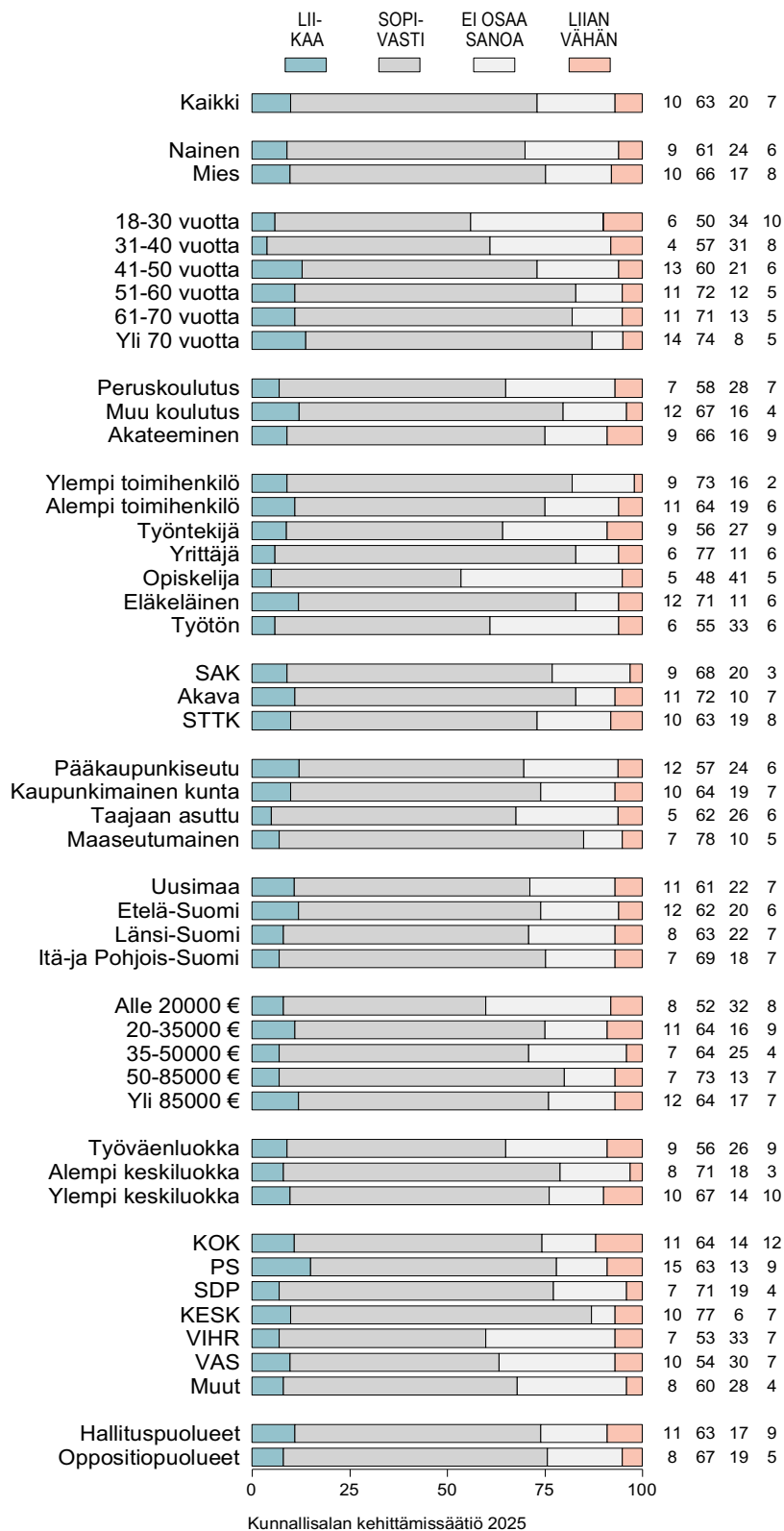
MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: ARVIOT SEN MUKAAN ONKO OLLUT KUNNAN/KAUPUNGIN PALVELUKSESSA (ON NYT = on nykyisin, OLLUT = ollut joskus aiemmin, EI OLE = ei ole koskaan ollut; %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2025

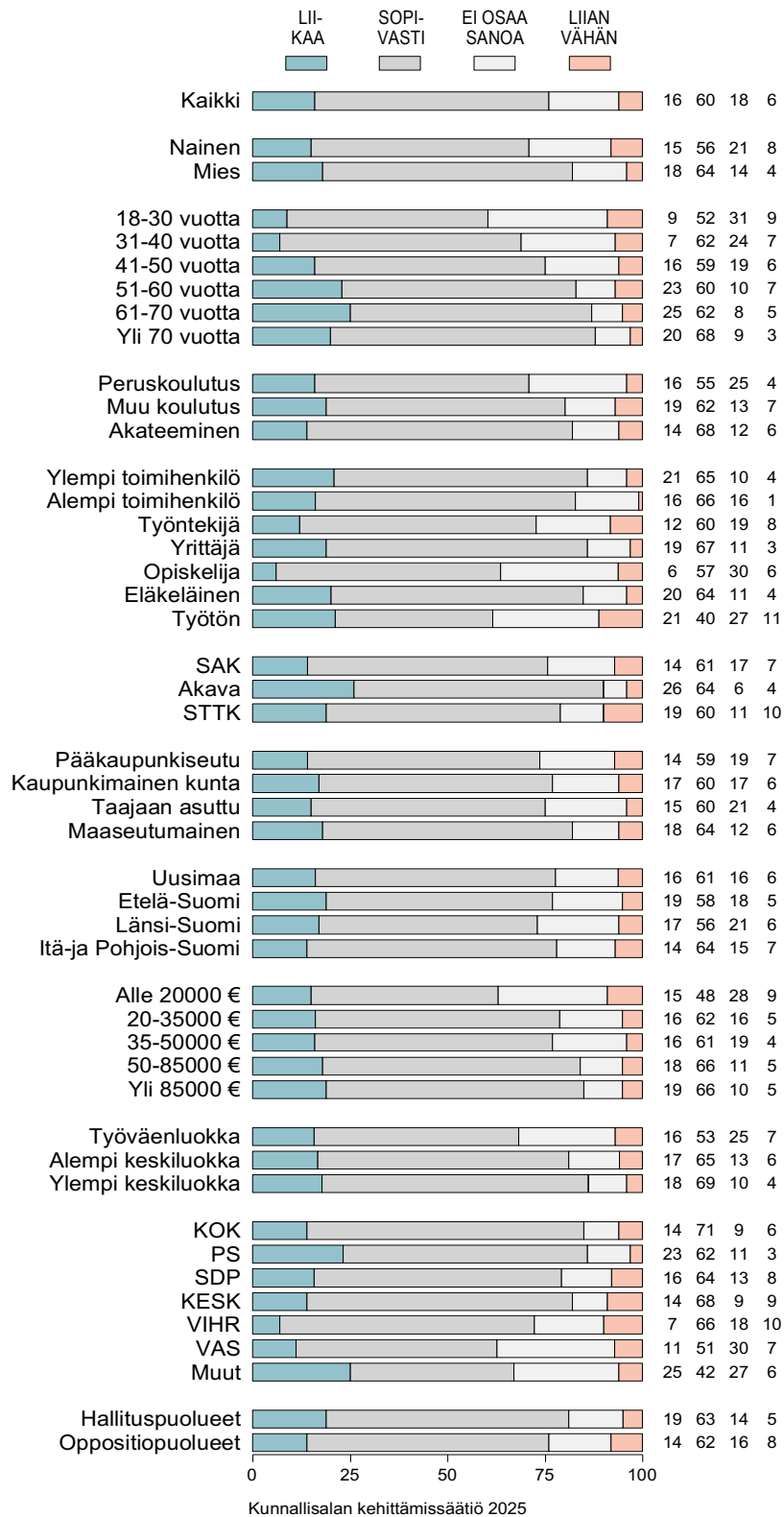
Kuvio 2-1.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: KUNNAN-
/KAUPUNGINJOHTAJA/PORMESTARI (%).

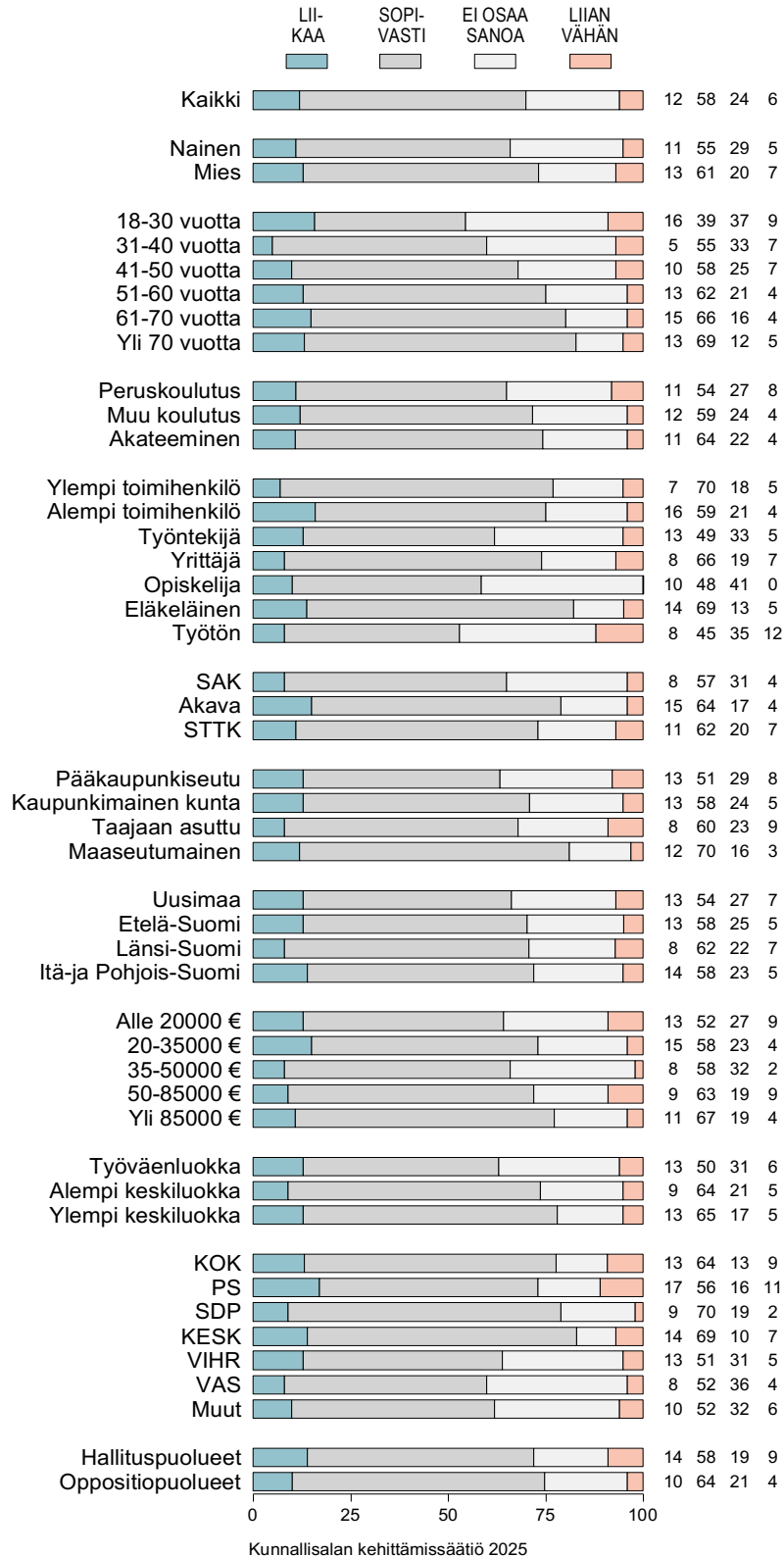
Kuvio 2-2.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: VIRANHALTIJAT YLEENSÄ (%).

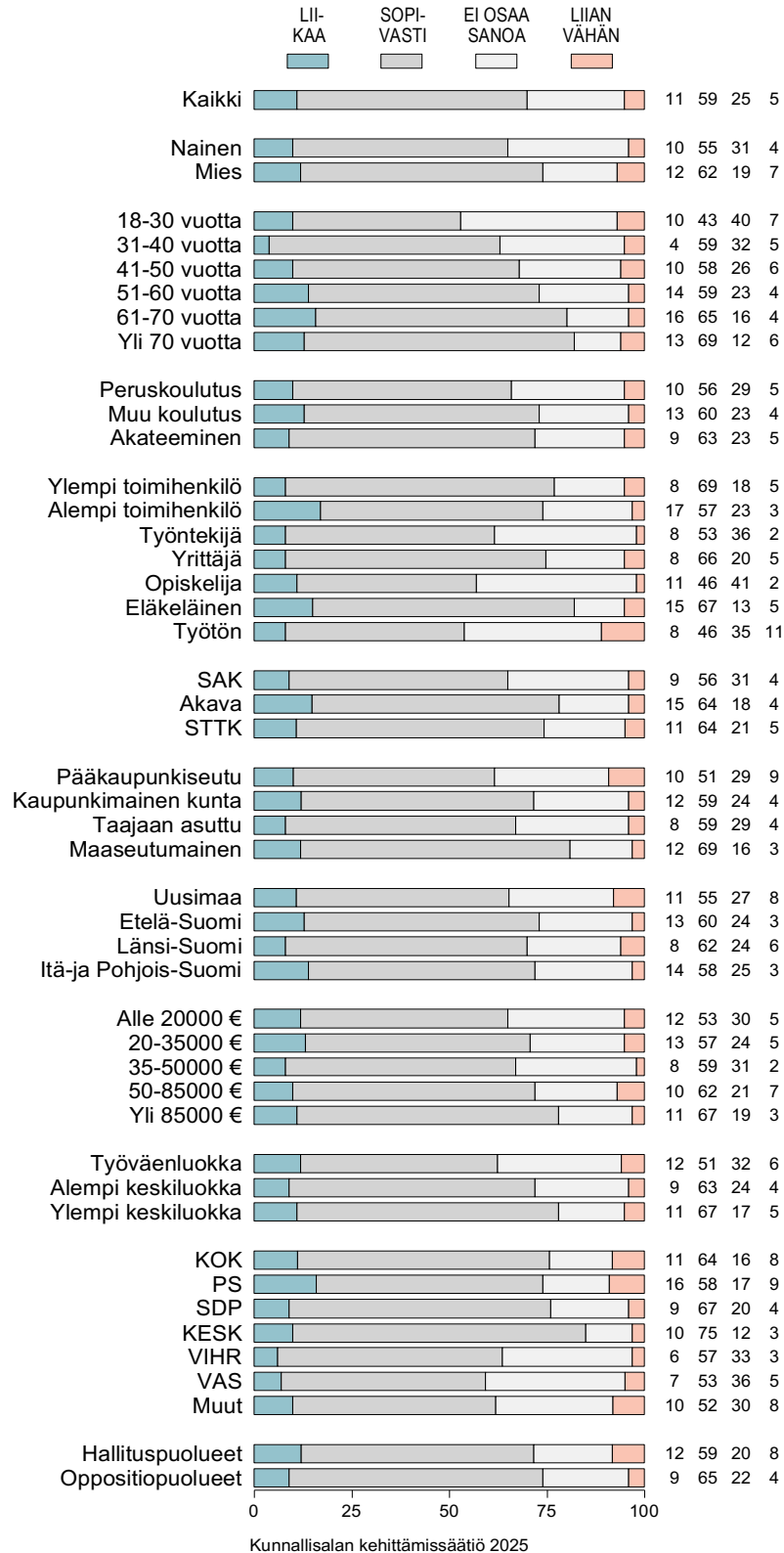
Kuvio 2-3.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: KUNNAN-/KAUPUNGINVALTUUSTON PUHEENJOHTAJA (%).

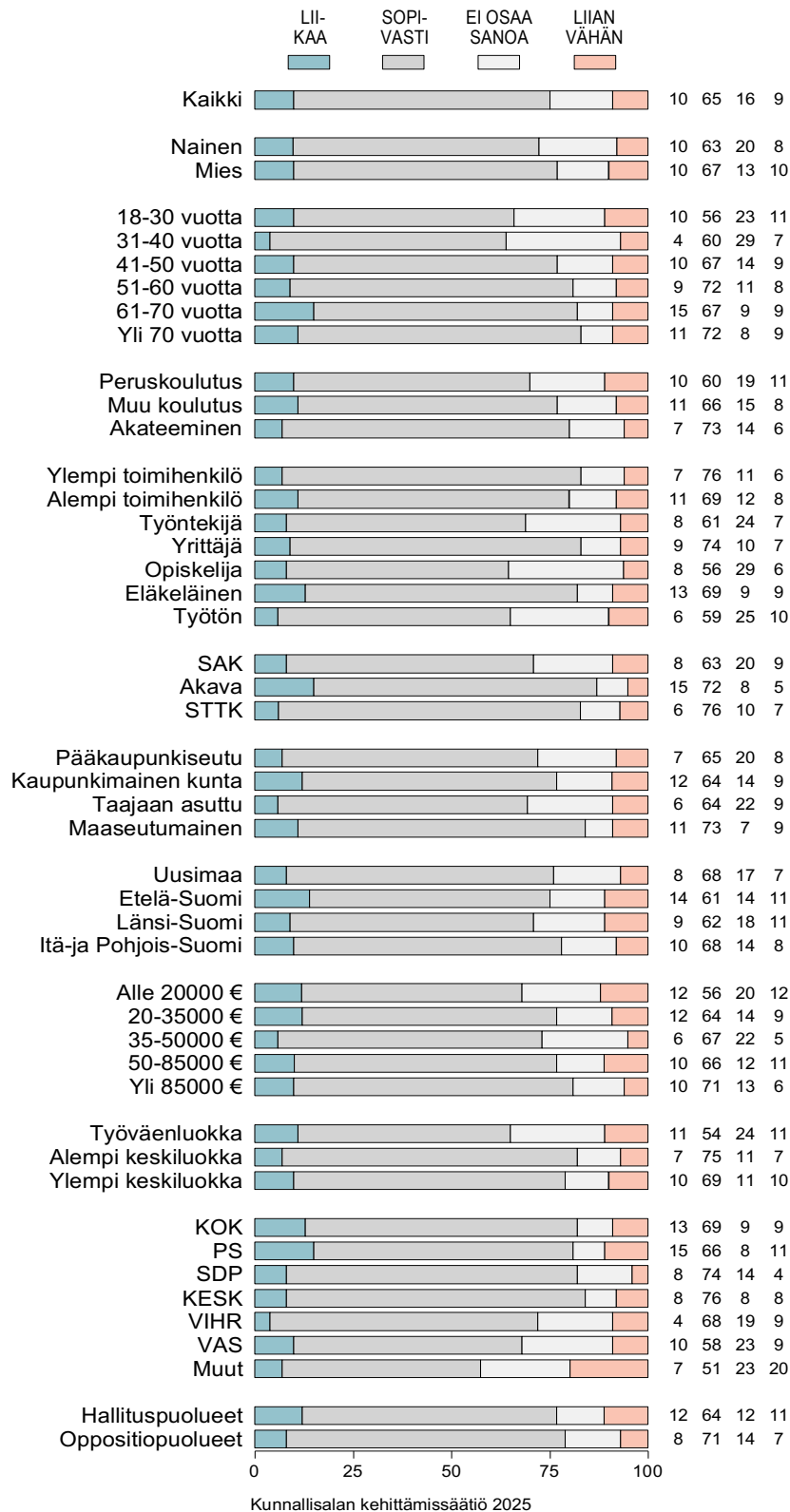
Kuvio 2-4.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: KUNNAN-
 /KAUPUNGINHALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA (%).

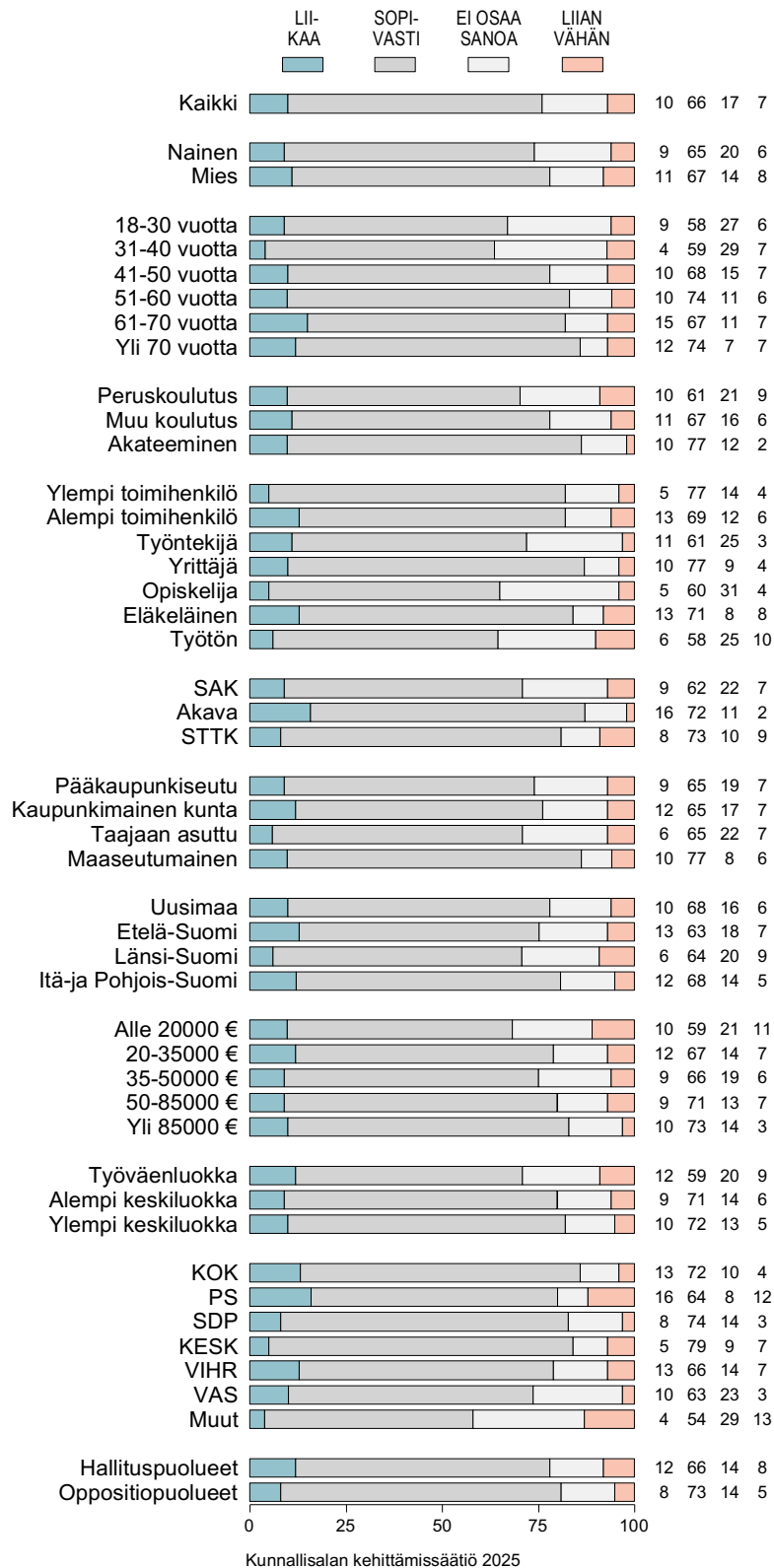
Kuvio 2-5.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: KUNNAN-/KAUPUNGINVALTUUSTO KOKONAISUUDESSAAN (%).

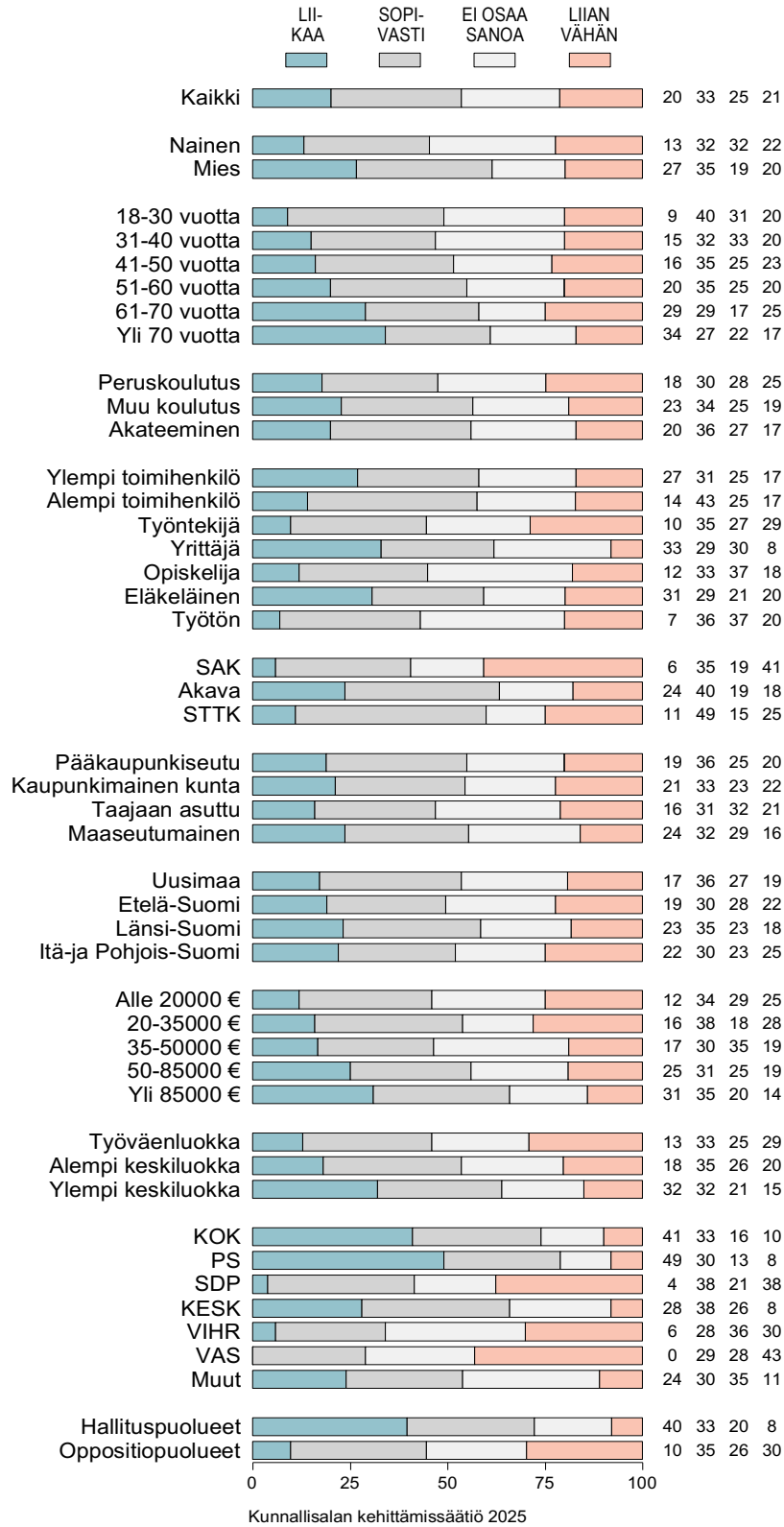
Kuvio 2-6.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: KUNNAN-
 /KAUPUNGINHALLITUS KOKONAISUUDESSAAN (%).

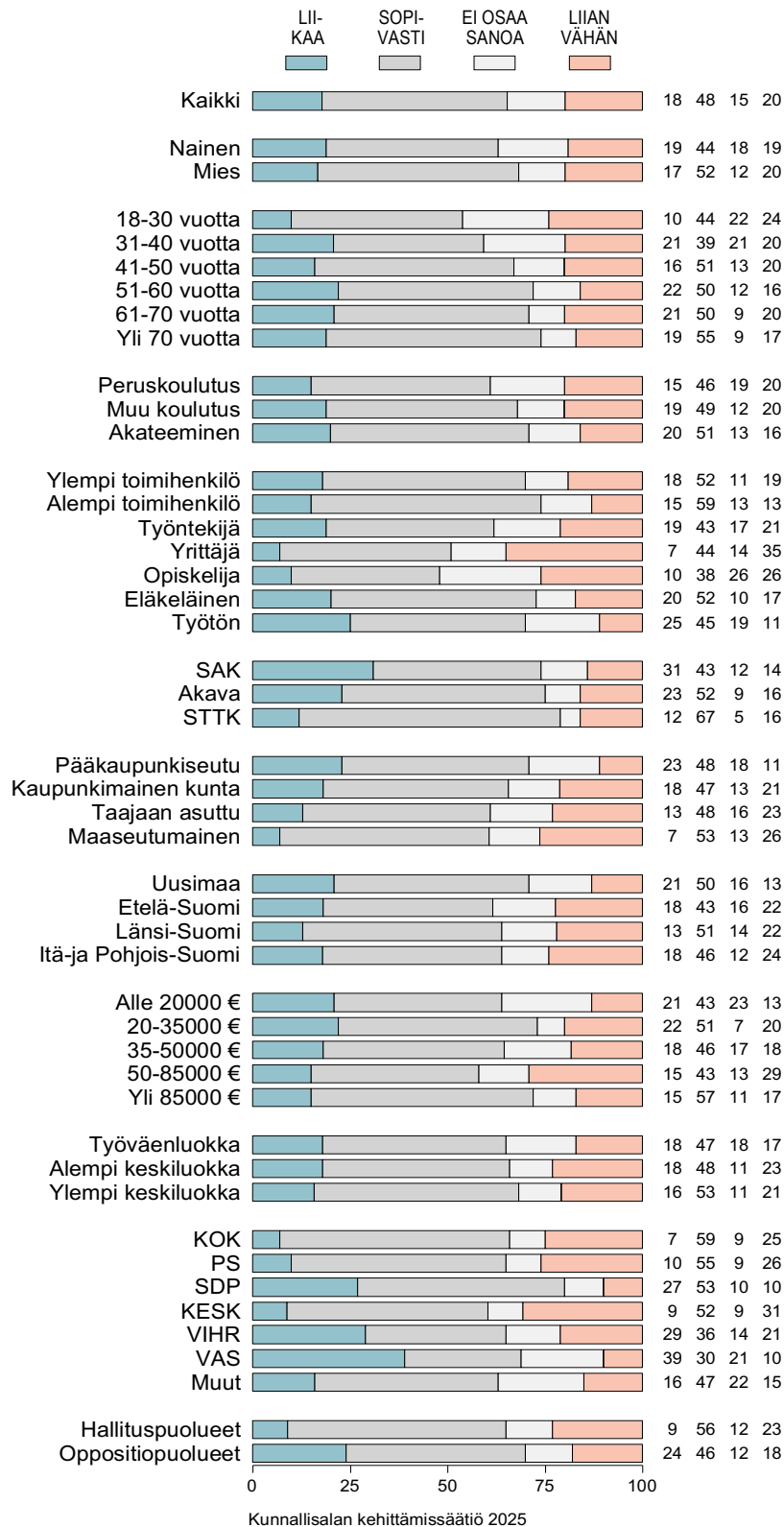
Kuvio 2-7.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: AMMATTI-YHDISTYSLIIKE (%).

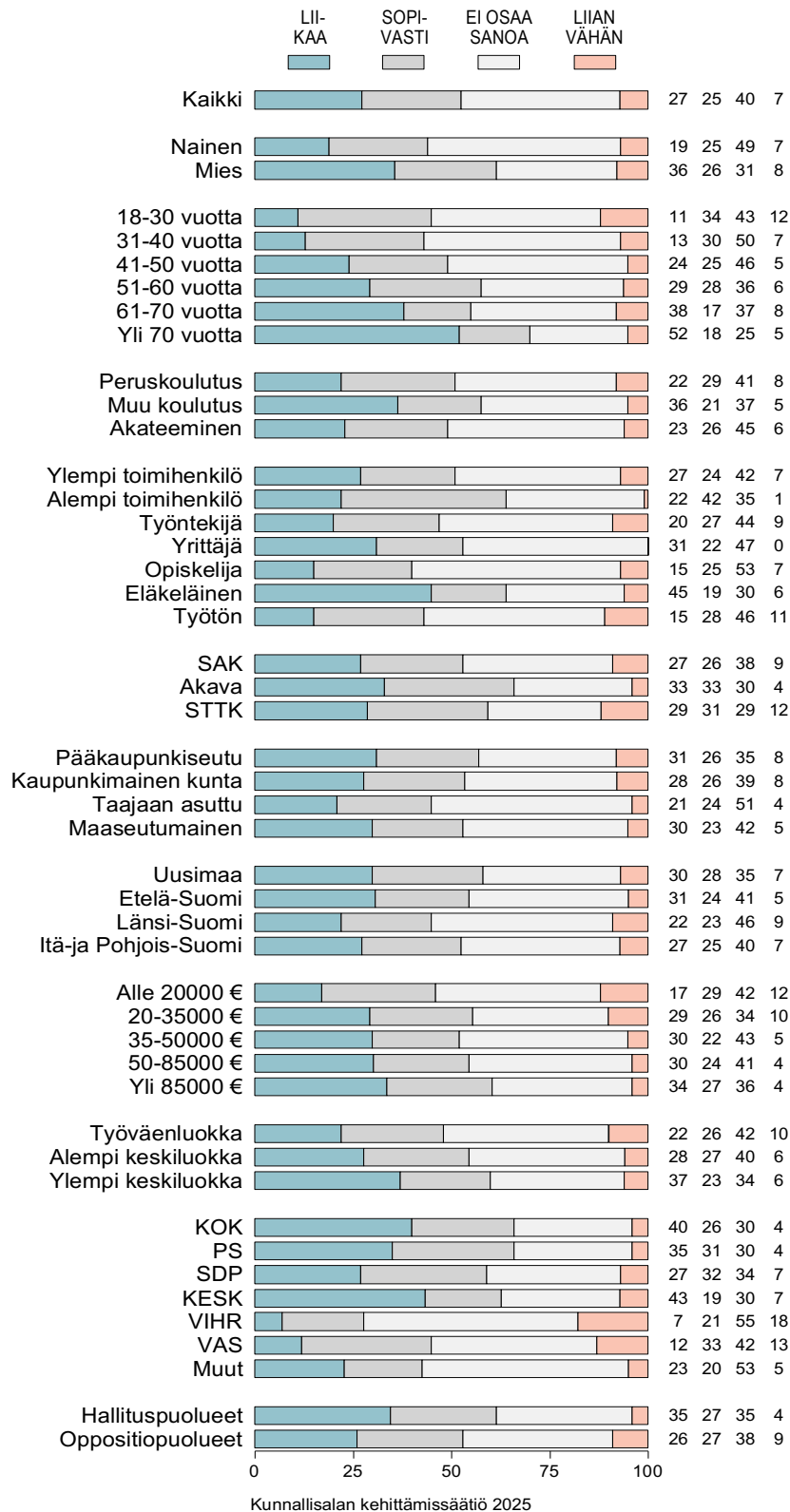
Kuvio 2-8.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: YRITYKSET JA ELINKEINOELÄMÄ (%).

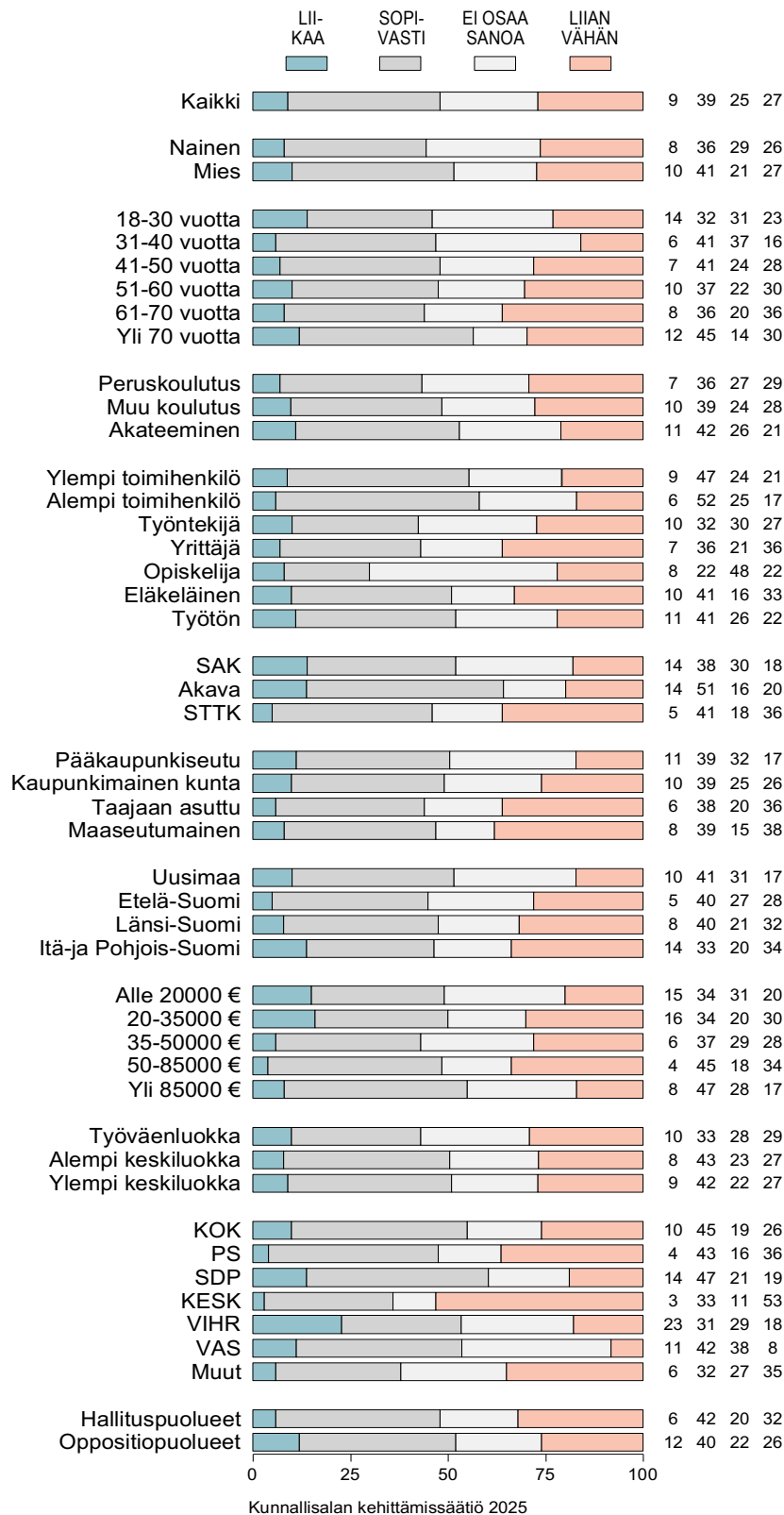
Kuvio 2-9.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: YHDEN ASIAN LIIKKEET (%).

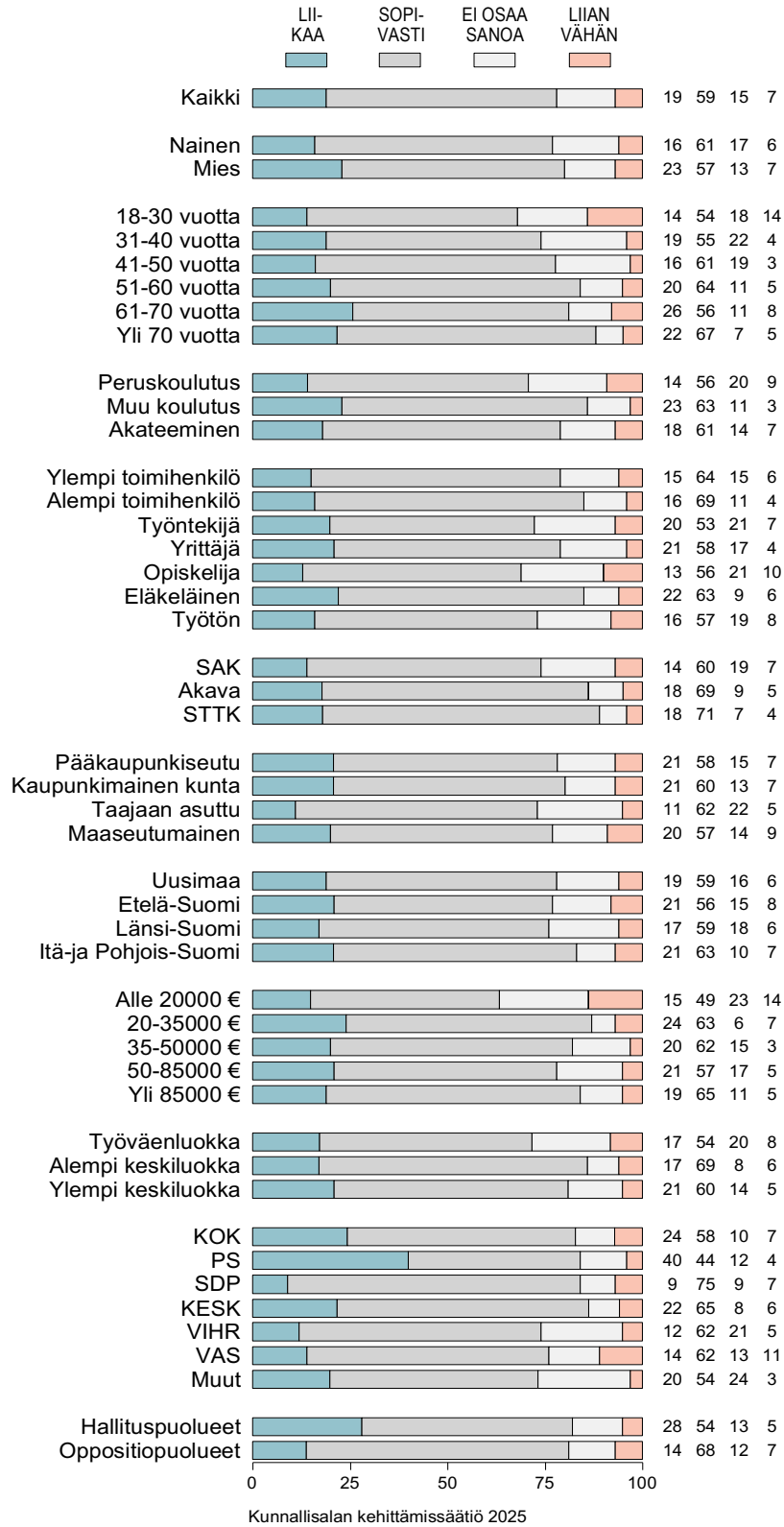
Kuvio 2-10.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: MAA- JA METSÄTALouden HARJOITTAJAT (%).

Kuvio 2-11.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: TIEDOTUS-
VÄLINEET (%).

Kuvio 2-12.

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VALTAA KOTIKUNNASSA: PUOLUEIDEN KUNNALLISJÄRJESTÖT (%).

